

Ylioppilaskirjoitukset, pääsykoepisteet ja aineiden suosio

Pääkirjoitus

Olen usein törmännyt huoleen siitä, että matematiikan antamat korkeat valintapisteet vievät kirjoittajia joiltakin muilta aineilta, kuten kieliltä. Kielissä ei ole enää samoja määriä kirjoittajia kuin aiemmin. Vaikka englantia kirjoitetaan sankoin joukoin, mikä onkin tärkeää kansainvälistyvässä maailmassa, ovat monen muun kielen kirjoittajamäärät melko vähäisiä, mikä on sääli, sillä vaikka englannin osaaminen on tärkeää, on muidenkin kielten osaamisesta usein hyötyä.

Tässä tekstissä pyrin analysoimaan korkeakouluvalintojen vaikutusta eri aineiden suosioon kirjoitettavina aineina. Jotta analyysissä on mitään pohjaa, on ensin huomioitava tutkintojen kokonaismäärän kehitys, samoin aineiden lukumäärän kehitys tutkinnossa.

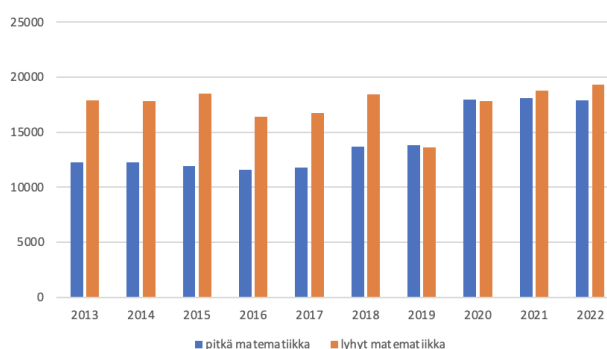
Tilaston [1] perusteella näemme, että tutkintojen lukumäärä on hieman vähentynyt vuosien 2013–2021 aikana. Nykyään tutkintoja suoritetaan runsaat 29000 vuodessa siinä missä vuosina 2013 ja 2014 melkein 32000 vuodessa. Toinen mielenkiintoinen kysymys on tutkinnon sisältämien kokeiden lukumäärä. Saman taulukon mukaan tutkinnon sisältämien kokeiden määrä on kasvanut aavistuksen: keskiarvo on noussut 5,3:sta 5,5:een. Kaiken kaikkiaan erot ovat kuitenkin sen verran pieniä, että kovin merkittäviä eroja kokeiden kirjoittajamäärissä näillä ei voine selittää.

Tarkastellaan seuraavaksi eri kokeisiin ilmoittautuneiden määrää eri koekertoilla. Tämän datan hyödyntäminen ei ole täysin ongelmatonta, sillä osa kokelaista ei tule kokeeseen ilmoittautumisesta huolimatta ja osa kokelaista puolestaan uusii kokeen. Tämä ei siis anna

absoluuttista dataa siitä, kuinka moni todella suorittaa jonkun aineen kokeen. Tämän datan hyvä puoli on kuitenkin se, että se on avoimesti tarjolla ja pitkällä aikavälillä, eli vuodesta 2013 lähtien.

Eri koekertoilla eri kokeisiin osallistuneiden määrät viime vuosina löytyvät arvosanajakaumataulukosta [2]. Tämän taulukon ongelma vain on se, että se käsittelee vain aivan viime vuosia, eli vuosia 2020–2022 ja tässä pidemmän ajan data olisi tarpeen. Sen, miten ilmoittautumiset jakautuvat ensikertalaisten ja uusijoiden kesken vuosina 2018–2022 löytää taulukosta [3]

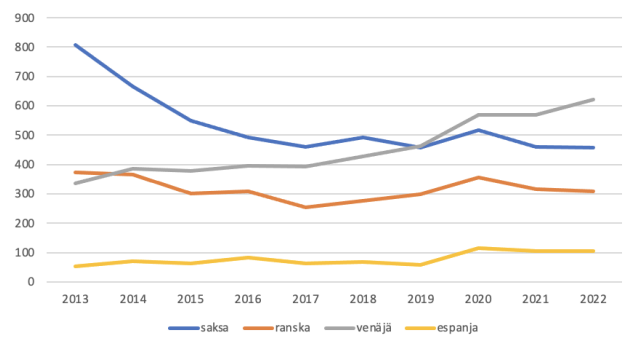
Käsitellään ensin matematiikan kokeisiin ilmoittautuneiden lukumäärän kehitys. Taulukon [4] datalla voidaan piirtää taulukkolaskentaohjelmassa seuraava kuvaaja:

Kuvaajasta voi tehdä muutamia mielenkiintoisia havaintoja. Ensinnäkin pitkän matematiikan kirjoittajien määrä oli varovaisesti kasvamaan päin, kunnes vuonna

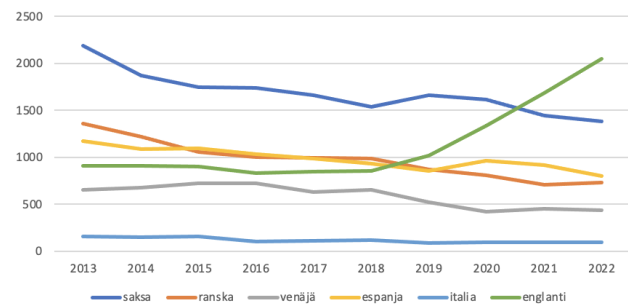
2020 se lisääntyi voimakkaasti. Lyhyen matematiikan ilmoittautuneiden määrä on pysynyt melko samoissa. Vuosi 2019 on mielenkiintoinen notkahdus. Tällöin matematiikan kokeet olivat ensimmäisen kerran sähköisinä, jolloin moni teknisestä osaamisestaan epävarma oli pyrkinyt kirjoittamaan matematiikan jo vuoden 2018 aikana, jos suinkin mahdollista. Melko selvää on, että pitkään matematiikkaan sisäänpääsyuudistus toi uusia kirjoittajia, ja vertailemalla vuosien 2018–2022 kirjoittajamääriä taulukossa [3] tämän väitteen voi vahvistaa. Siitä taulukosta kuitenkin huomaa myös sen, että hyväksytyen suorituksen uusijoiden määrä on lisääntynyt huomattavasti. Matematiikasta halutaan hyvä arvostana. Kaikki ilmoittautuneet eivät toki ilmesty kokeeseen, jolloin koko totuus ei välity taulukon luvuista.

Vertailun vuoksi todettakoon, että pitkän englannin kokeeseen ilmoittautuu vuodessa yli 40000 kokeelasta. Esimerkiksi vuoden 2022 osalta näistä yli 10000 on ollut hyväksytyen korottajia. Se ei kuitenkaan muuta sitä, että pitkää englantia kirjoitetaan ihan valtavasti. Vuodesta 2013 alkaen määrä on kasvanut jonkin verran, tässäkin on hyppy vuoden 2020 kohdalla ylöspäin. Muut pitkät kielet ovat selvästi harvinaisempia. Keskiytetään tarkastelussa vain ei-kotimaisiin kieliin. Espanjan, ranskan, saksan ja venäjän pitkän oppimäärän kokeisiin vuosittain ilmoittautuneiden määrä on seuraavassa kuvaajassa – pitkän latinan kirjoittajien määrä on ollut niin pieni, että sen jätin pois. Kuten luvuista näkee, ovat lukumäärät varsin pieniä. Espanjassa ja venäjässä on merkittävä prosentuaalinen nousu, saksassa puolestaan lasku.

Lyhyet kielet ovat kuitenkin tarkastelun kannalta ehkä kiinnostavampia – päätös lukea A-kieltä tehdään jo lapsena, kun taas lyhyen kielen opiskelu aloitetaan myöhemmin, jolloin tulevaisuuden suunnitelmat jo ehkä hieman enemmän vaikuttavat ratkaisuihin. Lisäksi myös kynnys jättää kirjoittamatta aine, jota on lukenut vain joitakin vuosia, eikä vaikkapa kolmannelta luokasta alkaen, on ehkä matalampi. Seuraavassa kuvaajassa on useiden lyhyiden kielten ilmoittautujamäärät vuosittain. Kuvaajasta on kaikkein pienimmät kielet jätet-

ty pois. Yleisesti ottaen lyhyiden kielten ilmoittautujamäärät ovat laskussa, paitsi englantia nousee voimakkaasti. Huomionarvoista on kuitenkin se, että lasku on alkanut jo paljon aikaisemmin kuin sisäänpääsyuudistuksen aikaan. Tämä data ei ainakaan tue sitä väitettä, että korkeakoulujen pisteytysjärjestelmä veisi kirjoittajia lyhyiltä (tai pitkiltä) kieliltä, vaan syyt ovat ihan muualla.

Reaaliaineet jätän tämän tekstin ulkopuolelle, sillä niitä on melko paljon, eivätkä ne välttämättä sovi vastaavaan yksittäiseen karsinaan kuin lyhyet kielet tai pitkät kielet tai matematiikan oppimäärät. Kuitenkin niiden ilmoittautumisdata on myös lähteessä [4]. Niistä voisinkin kuitenkin todeta sen, että myös hyvin monen reaaliaineen suosio on vuosien varrella noussut. Toki poikkeuksiakin on. Muutos niidenkin tapauksessa on pitkäjänteistä kehitystä. Toki yksittäisiä hyppyjäkin löytyy, mutta pitkän aikavälin dataa tuijottaessa pääpiirre tuntuu olevan se, että reaaliaineiden suosio määräytyy muilla tekijöillä kuin sisäänpääsypisteillä.

Anne-Maria Ernvall-Hytönen

Viitteet

- [1] YTL: Kokeiden määrä tutkinnossa 2013–2022. <https://www.ylioppilastutkinto.fi/ext/stat/FS2022A2013T4020.pdf>
- [2] YTL: Arvosanjakaumat 2020–2022. <https://www.ylioppilastutkinto.fi/ext/stat/FS2022A2020T4002.pdf>
- [3] YTL: Uusintojen osuus ilmoittautumisissa kokeittain 2018–2022. <https://www.ylioppilastutkinto.fi/ext/stat/FS2022A2018T2041.pdf>
- [4] YTL: Ilmoittautuneet eri kokeisiin tutkintokerroittain 2013–2022. <https://www.ylioppilastutkinto.fi/ext/stat/FS2022A2013T2010.pdf>